

75 שנה לייסוד התאחדות מגדלי בקר בישראל

שלמה דורי – מוזיאון וארכיון הרפת, יפעת

ביקורת חלב וטיפוח

בעליית הגג של רפת תל-יוסף לימד יעקב עצמון את אפרים ביצוע בדיקת שומן בשיטת גרבר, וב-1934 ייסד אפרים אגודה לביקורת חלב בהתאחדות. בעזרת מבקרי חלב ראשונים מתחילים הצעדים הראשונים לאיסוף החומר, לטיפוח והזנה רציונלית. מאז 1934 הופיעו בכל שנה חוברות סיכום ובהן גם "רשימת הליגה" של המשקים. בשנה הראשונה בביקורת הופיעו 12 משקים עם 1029 פרות ותנובה ממוצעת של 3690 ק"ג חלב, 3.69% שומן, 136 ק"ג שומן. אפרים ליווה את התוצאות בפרשנות ביחס לחלוקת העדר, לפי דרגות הכלאה, גזעים ורשימת שיאניות.

ב-1984 הוחלט על הקמת מרכזים לביקורת חלב, המעבדה הוקמה זמנית (עד סוף 1996) בביתן אהרון, ובראשה עמד הח' יאיר זליגר. המעבדה צוידה במכשור חדש מתוצרת FOSS (דנמרק) הבודק אוטומטית את דוגמאות החלב לשומן, חלבון, לקטוז ותאים סומטיים.

המבקרים אוספים נתונים על תנובת כל פרה ונוטלים דוגמאות חלב הנשלחות למעבדה המרכזית. הנתונים על גובה התנובה נקלטים במסופונים והתוצאה מועברת גם למעבדה. המשק מקבל תוך זמן קצר מהמעבדה את דו"ח ביקורת החלב, של כל פרה ושל העדר כולו. במעבדה אוספים ומעבדים את התוצאות השנתיות לכל משק, לכל מגזר והתוצאה הכללית של העדר המבוקר. בשנה מסוימת, ספר העדר מפרסם את התוצאות בכל שנה בדו"ח דו-לשוני (עברית ואנגלית). המעבדה מבצעת 4500 בדיקות במוצע ליום. היום המעבדה היא מרכזית כרפרנטית עבור המחלבות ותוצאות הבדיקות שלה מחייבות לגבי התשלום למשק.

ב-1.3.1926 נפתח בעין חרוד קורס למגדלי בקר. בקורס זה השתתפו רפתנים מ-17 קיבוצים ומושב אחד. המשקים היו: גן שמואל, גניגר, אחזה (שריד), יגור צריפין (מזרע), קב' השרון (כיום יפעת) קב' מרקנהוף (בית זרע), קב' הפציבה, גשר (אשדות יעקב), דגניה א', כנרת, כפר גלעדי ומושב כפר יחזקאל. בסיום הקורס הוחלט, לפי הצעתו של יעקב כבשנה (עצמון), לייסד "ארגון רפתנים לשם שכלול הענף".

בכנס זה נבחר למזכיר הארגון דוד בירנבאום חבר תל-יוסף, זאת היתה ההתחלה. אך פעילותו של דוד בירנבאום נקטעה כעבוד זמן לא רב, כי ב-6.6.27 נהרג בתאונה. אותו החליף באופן זמני וחלקי אליהו נחשון מגבע. אליהו נחשון נעזר הרבה בחבר אפרים שמאראגד מתל-יוסף. אליהו ביקר במשקים, יעץ והדריך ודאג להפצת השכלה מקצועית.

עד כמה התנאים היו קשים תעיד העובדה, שהשגת ספרות מקצועית לועזית, שנעשתה דרך ספריית ההסתדרות, היתה כרוכה בערבות כספית של 10 לא"י, אולם לארגון לא היה סכום כזה. יעקב עצמון פנה לאליהו נחשון וביקשו לפנות לחיים ארלוזורוב, שיתערב למען הקלת התנאים בספריית ההסתדרות.

בשנת 1928 הוקם בתל-יוסף צריף למשרד הארגון, שהחליף בינתיים את שמו ל"התאחדות מגדלי בקר בארץ-ישראל". ב-1929 נבחר אפרים שמאראגד למזכיר ההתאחדות. פעילותו של אפרים התפרסה על פני תקופה ארוכה של 35 שנים, כמעט 50% משנות קיום ההתאחדות, והיתה לה השפעה עצומה על שטחים רבים בפעילות הענף. לכן נקדיש לה מקום מיוחד ונסקור אותה לפי מגזרי הפעולה.

בין-לאומית בנתונים שלנו. ב-1946 התרחש מאורע בעל משמעות עצומה לענף. ההתאחדות קיבלה מממשלת המנדט הקצבה של מטבע חוץ לרכישת בקר בקנדה. יש לזכור, שהמקור המסורתי לחומר טיפוחי (הולנד) נחרב כמעט לגמרי בזמן מלחמת העולם השנייה. באופן טבעי פנו לאפרים, שיצא לקנדה לביצוע קניה. אפרים התלבט כי המצב בארץ היה מתוח מאד ("השבת השחורה") אך לבסוף הסכים. אפרים רכש בקנדה 47 פרות, 11 מבכירות ו-12 עגלים. במכתביו להתאחדות הוא מתאר את הקושי להסתגל למראה הבקר הקנדי, שכל כך שונה

מהמושגים המסורתיים ההולנדיים, עליהם גדלו הבוקרים שלנו. הוא היה מלא התפעלות מהתנובות, שנראו בעיניו ממש דמיוניות. המשלוח הגיע ארצה ואפרים ערך עוד סיורים בארה"ב, דבר שהיה בעל חשיבות לעתיד. את המשלוח חילקה ההתאחדות. הפרות נשלחו בעיקר למשקי ירושלים והעגלים חולקו לאגודות ההזרעה הרבות שהיו קיימות בתקופה זאת. בין העגלים היו כמה, שלהם תהיה השפעה גדולה על העדר הישראלי. הבולט ביניהם היה "דנדי 190" אשר אלפי בניו ובנותיו השפיעו בצורה חזקה ביותר על רמת העדר.

ב-1937 בחזר מספר 10 הודיעה ההתאחדות, שהוחלט להטיל על דר' מנחם שטורמן ועל משה סורקין לעזור ולהדריך משקים בביצוע ההזרעה. בשנת 1938 ניהל אפרים התכתבות עם המכון המרכזי להזרעה על שם לנין במוסקבה, וביקש לשלוח אליהם רופא של "החקלאית" לשם השתלמות. בהמשך יצא דר' אשכנזי ב-1939 לרוסיה וחזר עם ידע וכלים מתאימים. ההזרעה המלאכותית היתה כלי רב השפעה, וההתאחדות לקחה את הנושא תחת חסותה; ב-1946 התארגן קורס ראשון למזריעים ברחובות.

אחרי קום המדינה, לרגל המחסור הגדול בחלב, תוצאת אבדות של מלחמת השחרור,

ב-1938 התקיימה בחיפה אסיפה שנתית מיוחדת של ההתאחדות, ובה נערך ויכוח היסטורי על עתידו וכיוונו של טיפוח הפרה הישראלית. באסיפה, בה השתתפות 150 חברים, מספר שיא לפי המושגים דאז, הוצגו גישות מקצועיות של דרכי טיפוח על ידי בעלי שלוש גישות שונות. אפרים שמארגד דגל בשיטה שעלינו לטפח פרות אירופאיות מטיפוס הולנדי שאליהן נגיע על ידי "הכלאת דחיקה" בפרים הולנדיים עם פרות דמשקאיות, ועל ידי יבוא פרות ופרים מהולנד.

יעקב כבשנה סבר, שעתידי הבקר בארץ הוא השבחה, הזנה ותנאים משופרים של הגזעים המקומיים, הבלדי והדמשקאי. גזעים אלה יתאימו לתנאי הארץ, הם בעלי גוף קטן יותר המסתפק במנת קיום קטנה יותר. אלה גזעים בעלי תכולת שומן חלב גבוהה יותר.

דר' ז' הירש, אשר היתה לו השכלה אקדמאית בשטח הגנטיקה, לא האמין בגזעים פרימיטיביים והצביע על ההתפצלות הרבה הקיימת בהכלאות. הוויכוח היה ער מאד והשתתפו בו הרבה רפתנים. בסופו הוחלט לתמוך בגישתו של אפרים, אשר הביאה אותנו בסופו של דבר לתוצאות של היום.

בתקופה זאת כל רכישת

עגלי רבייה ופרים בארץ היתה מרוכזת בהתאחדות ואפרים היה מאשר או פוסל עגלים וקובע את התור לקבלתם. הוא ניהל

אישית את ספר העדר וספר הפרים. בכרכים ובהם נתונים רשומים בכתב ידו הברור הופיעו גם מבחני בנות פרים לפי שיטת אמהות/בנות.

ניהול ספר העדר "קפץ מדרגה" כשבמחצית שנות ה-50 הגיע מטעם FAO מר סיברנדי מהולנד, לשם יעוץ בניהול ספר העדר וביקורת החלב. סיברנדי היה מנהל המרכז לביקורת החלב בארנהיים. הוא נשאר בארץ חצי שנה והדריך את מבקרי החלב ועם אפרים עידכן את ניהול ספר העדר לפי סטנדרטים אירופאיים. עבודתם של שני האישים היתה אינטנסיבית מאד ואיפשרה עשרים שנה מאוחר יותר הכרה

הוא חוזר נלהב ותוך זמן קצר מרבית מכוני החליבה עברו לשיטה זאת. ההדרכה מטעם ההתאחדות נמשכה באינטנסיביות שנים רבות, גם בייעוץ לבניית מבני משק.

הזנה

ההתאחדות גילתה פעילות גם בשטח חשוב זה. במוסדות ההתאחדות השתתף באופן פעיל מומחה ממדרגה ראשונה, מורה לגידול בקר במקווה ישראל הח' מנחם שגב (שטייגלברג). גם תרומתו של דר' רענן וולקני היתה בעלת משקל גדול. ההתאחדות הקציבה סכומים ניכרים לעריכת ניסוי בהזנת פרות גבוהות תנובה ובהגדרת השימוש במזון מרוכז. הניסוי אשר נערך במכון וולקני על ידי שמואל עמיר, נמשך 3 שנים. בתקופת "הצנע" שמוזן מרוכז חולק בהקצבה מצומצמת לכל ליטר משווק, נלחם אפרים במוסדות הממשלתיים על הגדלת הכמות. בתקופה זאת חלקו של המזון הגס היה רב (בעיקר ירק בקציר יום-יומי ולשחת).

בריאות ו"החקלאית"

כמעט מראשיתה היתה ההתאחדות מעורבת מאד בפעילות "החקלאית". אפרים היה חבר קבוע בהנהלת "החקלאית", היו לו קשרים

הדוקים עם מנהליה (חיים צימרמן וחיים יפה) ועם רופאיה הראשיים (דר' פרוינד ודר' מנחם שטורמן).

הרבה פעולות בעלות משקל עצום בקיום העדרים נעשו בשיתוף, ולעתים ביוזמת ההתאחדות: חיסון עגלות בון 19, ראשית המלחמה בשחפת בקר והקמת "קרן שחפת", ממנה שולמו פיצויים במקרה של חיסול בהמות נגועות. גם מחקר של פרופ' אדלר במלחמה בקדחת קרציות אשר מומן על ידי "החקלאית" וההתאחדות היתה עבודתו החלוצית של דר' ח. לרנאו בהדברת מחלות עטין. אפשר לומר, שההתאחדות ו"החקלאית" היו תאומים סיאמיים, אשר פעלו

וגלי העליה הגדולים, הוחלט על יבוא מסיבי של בקר לחלב מחו"ל. בשנים 1950 – 1952 הובאו ארצה למעלה מ-18 אלף ראש; כ-7500 בערך הובאו מהולנד, אוסטריה ודנמרק. המשלוחים האלה בוצעו על ידי משלחות של הסוכנות ובעלי מקצוע של ההתאחדות. 11,500 ראש נרכשו בארה"ב. את המפעל הזה ביצע אפרים שמאראגד; בארה"ב נעזר אפרים רבות על ידי סוחר בקר יהודי, בן לוינון וחבר עובדיו.

במשך הזמן הצטרף אליו גם חי הברון ורופאי "החקלאית". המשלוחים הגיעו ארצה באניה המותאמת להובלת בקר. ברור שמשלוחים מסיביים כאלה יחד עם השפעת המשלוח הראשון מקנדה גרמו לשינוי משמעותי במבנה הגנטי של העדר הישראלי.

מיכון חליבה

בשנות ה-30, אחרי הניצנים הראשונים של מיכון חליבה בתחנת הנסיונות ברחובות ובקריית ענבים, היתה התנופה הגדולה ב-1946 – 1947, כשלעובדים בהתאחדות התקבל חי הברון (היילברון), אשר כפליט מגרמניה למד חליבה מכנית באנגליה בזמן המלחמה. ההתאחדות פרשה את חסותה על הנושא ובעשרות משקים קיבוציים וגם מושביים הוכנסה מכונת החליבה הניידת. חי, ומאוחר יותר גם זאב שצר מבית יצחק, הדריכו בצורה אינטנסיבית את החולבים ודאגו להתקנת מכונות בצורה טובה. בראשית שנות החמישים אירגנה ההתאחדות בחיפה כנס משקים החולבים במכונות חליבה, שם נמסר דו"ח על הצעה, שלא יחלבו בעתיד במכונות ניידות, אלא יוקמו מכוני חליבה.

כבר ב-1952 הוקם מכון חליבה בתל-יוסף. בהדרכתו הצמודה של חי הברון. מאז התחילה התפתחות מהירה מאד של מיכון החליבה; 100% של העדר הישראלי נחלב במכונות. כשיהודי ניו-זילנדי בשם נחמן ברמן עלה ארצה ועסק בהדרכת גידול בקר והציע לעבוד לחליבה בשיטת "שדרת דג", נסע אפרים לניו-זילנד לבדוק התאמת השיטה הזאת לתנאי הארץ.

60 מבכירות לאירן. זאת היתה למעשה הופעה ראשונה של הבקר הישראלי בזירה הבינ-לאומית. אפרים שמאראגד ניהל את המגעים עם האירנים וגם ביצע את המשלוח. לפי תפיסתו אשר התבררה כנכונה, יצוא חייב להיות מלווה בהדרכה מקצועית, וכך יצאו להדריך את האיראנים בוקרים ורופאים וטרינרים. לאחר הצלחה מרשימה של המשלוח הראשון, היצוא לאיראן נמשך עד עלייתו לשלטון של האיטולה חומייני, והסתכם בלמעלה מ-20 אלף מבכירות.

בתקופה מאוחרת יותר נמשך היצוא לארצות נוספות. הקמת משק גדול מאד בסיציליה (2500 חולבות ובהן 500 מיובאות מישראל), יצוא לקפריסין, ליוגוסלביה, לתורכיה ולזמביה. מאוחר יותר החלו לייצא זרמה קפואה לארצות רבות מאד.

קשרים בין-לאומיים

הקשרים התחילו כבר לפני קום המדינה. תוך כדי רכישת בקר בחו"ל נוצרו קשרים עם בעלי מקצוע ומוסדות, תחילה בהולנד ואחר כך בקנדה. אך עיקר הקשרים נקשרו אחרי קום המדינה. עזרתו של ארגון המזון והחקלאות באו"מ אשר מושבו ברומא, הביא לשליחת מומחים לארץ. לשם עזרה לענף החלב הגיע מומחה לתעשיית חלב מארה"ב – שומן, אשר הכניס בארץ את השיטות המודרניות של שמירת חלב במשק עד למשלוח במיכלי קירור והדריך את המחלבות בטכנולוגיות חדשות.

סיברנדי מהולנד עזר בהתאמת ניהול ספר העדר לסטנדרטים מקובלים. הגיעו מומחים לענייני רבייה; הזרעה מלאכותית, כמו פרופ' לָגְרֶלֶף משבדיה. אך עיקר הקשרים נוצרו עם קבלתנו לארגון האירופי לביקורת חלב. ועדת מומחים בדקה בארץ את רמת ביצוע ביקורת החלב וניהול ספר העדר והגישה דו"ח חיובי ביותר. מאז מבססת ההתאחדות והענף עמדה איתנה ומכובדת בחוגים בין-לאומיים. לשיא נוסף הגיעו בהשתתפות בניסוי של ענפי הגזע השחור-לבן, אשר נערך במשך 10 שנים בפולין. ניסוי זה נערך בפיקוח האו"מ בהשתתפות 10 ארצות, ולקחו בו חלק 35,000 פרות שחור-לבן

ופועלים עד היום תוך שיתוף פעולה מופתי. קשרים מצויינים היו להתאחדות עם השירותים הווטרינריים עוד מימי המנדט הבריטי. אפרים קיים קשרים עם מיג'ור סמית, מנהל השירותים הווטרינריים המנדטוריים וקירב אותו לבעיות הרפת במשקים היהודיים, אשר היו שונות מבעיות משק בעלי החיים אצל הפלח הערבי.

אחרי קום המדינה תמכה ההתאחדות בהקמת המכון הווטרינרי בבית-דגן. בענייני יבוא ויצוא היה שיתוף פעולה מצויין, בעיקר בתקופה שמנהל השירותים הווטרינריים היה דר' שי גור.

המנהלים הראשונים של השירותים אחרי קום המדינה היו רופאים ראשיים ב"החקלאית" (דר' פרוינד ודר' שטורמן) כך שהקשרים נשארו אמיצים. שיתוף הפעולה נמשך עד היום וציבור הרפתנים היה שותף להקמת המכון למחקר ודיאגנוסטיקה של מחלת "פה וטלפיים" בבית-דגן, והוא גם מימן חלק של המחקרים הווטרינריים.

עבודה משותפת התקיימה עם מנהלי "השירותים בשדה", דר' ש. גילון ודר' מ. דוידזון, ודרכם עם הלשכות האזוריות. פריחה מחודשת ורבת חשיבות עם השירותים הווטרינריים נוצרה מאז כניסתו של פרופ' א. שמשוני לתפקיד ונמשכה גם לאחר פרישתו לגמלאות.

יצוא

ב-1972 ביוזמת ההתאחדות (שלמה דורי), הוקמה "קרן מחקר" מרכזית, אשר נוצרה מגביית 6.25% ממחיר כל ליטר חלב ומימנה וממנת מחקרים בטיפוח, הזנה, גידול ווטרינריה. הקרן מימנה 50% של עלות המחקרים ועוד 50% התחייבה הממשלה לממן. מסיבות חוקי מיסוי הועברה הקרן למועצת החלב אך הניהול המקצועי אמור היה להיות אך ורק בהתאחדות.

ב-1960 התבצע היצוא הראשון מישראל –

פולניות. הפרות הזורעו בזרמת פרים צעירים בלתי נבחנים. ישראל סיימה כראשונה בתנובת חלב ובתוספת משקל של עגלים. הדי הניסוי הזה, הגדול ביותר בעולם, היו עצומים ו"העלו אותנו על המפה העולמית".

ב־1974 אירחה ההתאחדות

את הקונגרס של "האיגוד האירופי לביקורת-חלב" בהשתתפות 13 ארצות. הקונגרס, הדיונים והסיוורים ברחבי הארץ

עברו בהצלחה גדולה ועוררו הדים רבים ברחבי אירופה. הקשרים נמשכים עם מוסדות מחקר ואיגודים מקצועיים בכל העולם.

השכלה מקצועית

מאז ראשיתה ראתה ההתאחדות את הפצת ההשכלה המקצועית כתפקידה החשוב. במשך השנים הופיעו חוברות הדנות בשאלת טיפוח והזנה, וב"השדה" היה מדור קבוע ונרחב לגידול בקר. הרשימות במדור זה הופיעו פעם בשנה כחוברת מרוכזת החל משנת 1939 ועד 1965. באזורים התפרסמו בטאונים שונים של הרפתנים שהבולט ביניהם "הבוקר" התקיים עד 1952 ויצא מטעם הבוקרים בעמק הירדן. ההתאחדות אירגנה קורסים ברמות שונות, החל ממתחילים ועד לקורסים ספציפיים להזנה, טיפוח וכו'. הפעילות הזאת עברה במשך הזמן לשה"מ, אולם ב־1972, ביוזמה משותפת של ההתאחדות ושל מנהל מדרשת רופין אברהם בן-חיים, התארגן קורס מיוחד לרכזי רפת. הקורס בן 14 חודש בחסות משרד העבודה, היה ברמה גבוהה והעניק למסיימיו תעודת הנדסאי. מסיימי הקורס הראשון ערכו בסופו סיוור מקצועי בארה"ב. מאז מתקיימים הקורסים האלה באופן סדיר, בתמיכה כספית של ההתאחדות.

ב"השדה" הופיעו מאז היוסדו, מאמרים רבים בנושא גידול בקר. ב־1952 הופיע הגליון הראשון של בטאון ההתאחדות "משק הבקר והחלב", עורכו היה יעקב עצמון (כבשנה) והמערכת היתה מורכבת משלושה חברים: אפרים שמאראגד, מנחם שגב ויעקב עצמון.

מאז הבטאון מופיע כל חודשיים ומוצא קהל רפתנים נלהב המצפה לכל חוברת. הופעתו נמשכת עד היום (עד היום 293 גליונות) ובו שפע חומר מקצועי ואינפורמטיבי. אחרי יעקב עצמון ערכו את "משק הבקר והחלב" מנחם צנטנר, חיים עפרוני, ד"ר אורי לבון, חי הברון ומרדכי מלען. במשך השנים נוספה הוצאה, פעם בשנה, של חוברת מיוחדת "חקר ומעש" ובה עבודות מדעיות של חוקרים בשטחים שונים של הענף.

מפעל חשוב ומיוחד במינו בנוף ענפים חקלאיים הוא ענין הוצאת ספרים מקצועיים. בהתחשב בעובדה, שחלק גדול של קהל הרפתנים לא שולט בשפות לועזיות, התחילה ההתאחדות ביוזמה של תרגום ספרות מקצועית לועזית לעברית וכן דאגה לספרים מקוריים. יעקב עצמון תירגם ספר אמריקאי של אקלס "גידול בקר וייצור חלב" וספר יסודי קלאסי של מוריסון "מספוא והזנת בעלי-חיים" בן 800 עמודים. עבור התירגום הזה זכה יעקב עצמון בפרס שאול טשרניחובסקי לתרגומי מופת. גם ספרים מקוריים הופיעו ומופיעים ביוזמתה של המ"ב.

ב־1938 הופיע ספרו של יעקב עצמון (כבשנה) "גידול בקר" (שתי מהדורות) ו"הזנת בהמות בית" של מנחם שגב (שטיגלברג) גם הוא בשתי מהדורות, ובשטח מיכון החליבה ספרו של חי הברון "מיכון החליבה". זמן-מה אחרי זה הופיע הספר "נתונים להזנת בקר" מאת בנימין לב, שלמה דורי ויעקב קלי. מפעל גדול יזום על ידי המ"ב הוא ספרו של אוריאל לוי "תולדות ענף הבקר בישראל" (1983), ומאוחר יותר "חדשות מן העבר"

משרד החקלאות
שרות ההדרכה
והמקצוע
המחלקה לבקר

של שלמה דורי. מלבד כל אלה יצאו לאור חוברות רבות של סיכומי ספר העדר בעברית ובלועזית. לכבוד 60 שנות המ"ב הופיעה חוברת באנגלית שתורגמה גם לרוסית, וכן לרגל הימלא 70 שנות המ"ב חוברת בדפוס צבע מלא שעוד עברה עידכון לקראת יובל ה-75. לכל הדיעות יבול מבורך ותרומה חשובה להשכלת דורות של עובדים בענף.

ממשלתיים. ההצעה עוררה ויכוח ער במזכירות המ"ב. הרוב תמך בה, אך מיעוט גדול של כ-40% חשש מהקמת גוף אשר יקח חלק מסמכויות ההתאחדות והיצרנים. ההצעה התקבלת וב-1956 הוקמה "מועצת החלב".

שלמה גל אשר היה למנהלה הראשון, נשאר לשמש חבר מזכירות המ"ב ובמשך שנים התפתחו הדברים אחרת.

באסיפה הכללית של 1964 התפטרו אפרים שמאראגד מתפקידו כמזכיר המ"ב והמשיך לעבוד בהתאחדות עד ליציאתו לגמלאות בשנת 1966. באסיפה זאת נבחרו שני מזכירים: יוחנן האוזמן מקב' שובל ואורי יוטבת מבאר טוביה. המבנה של שני מזכירים התקיים כ-14 שנים ולדעתי היה יעיל ביותר. אחרי הזוג הראשון נבחר אשר בן צבי אשר מילא את התפקיד עם אורי יוטבת; המחזור השלישי היה שלמה דורי מיפעת ואורי יוטבת ואחריו סמי ריין מעין הנצי"ב עם אורי יוטבת, ועם פרישתו אחרי כ-13 שנות פעילות ברובה, שונה מבנה התפקיד וטלי שור מקב' מרחביה נבחר כמזכיר יחיד. המשיכו בתפקיד זה אילן הרן ממזרע, אביק ריכב מעין המפרץ, דניאל פרי מרמת יוחנן והיום מכהן בתפקיד כמזכיר המ"ב יוסי

אירגון ומוסדות

בשנים הראשונות פעלה ההתאחדות ממשרדה בצריף בתל-יוסף, מאוחר יותר ב-1952 עברה למשרד בתל-אביב ברחוב מאז"ה. ב-1964 עבר משרד המ"ב לרח' ארלוזורוב 25 עד להעברתו הזמנית לנתניה. בתחילה עבד אפרים שמאראגד לבדו, בעזרת מזכירות מצומצמת ואת הנהלת החשבונות ניהל יזרעאלי. מאוחר יותר הצטרף לאפרים שלמה גל מגבעת-חיים, ובמשך השנים עבדו איתו שמעון אופנהיימר מהזורע וישראל פלביץ ממעברות.

המזכירות התרחבה ואחד הפעילים בה היה הרצל נחודקין ממושב חרות. כיהנו במזכירות גם חברים מההוראה והמחקר: מנחם שגב ממקוה-ישראל ורענן וולקני מתחנת הנסיונות; אוריאל לוי ומשרד החקלאות.

האסיפות השנתיות התקיימו בשנים הראשונות במשקים, ומאוחר יותר גם באולמות בעיר. בסוף 1955 הציע שלמה גל להקים מועצת חלב, כגוף חצי-סטטוטורי אשר יטפל בשכלול אחסנת החלב במשקים, בפיתוח אמצעי הובלה, התאום בין המחלבות ופיקוח עליהן, וכן הכנת חומר למ"מ על מחיר חלב עם מוסדות

מזכירי התאחדות מגדלי בקר, במשך 75 שנות קיומה

1. דוד בירנבאום (תל-יוסף) 1926 – 1927.
2. אליהו נחשון (גבע) 1927 – 1929.
3. אפרים שמאראגד (תל-יוסף) 1929 – 1964.
4. יוחנן האוזמן (שובל), אורי יוטבת (באר טוביה) 1964 – 1967.
5. אשר בן צחי (הזורע), אורי יוטבת (באר טוביה) 1967 – 1970.
6. שלמה דורי (יפעת), אורי יוטבת (באר טוביה) 1970 – 1973.
7. סמי ריין (עין הנצי"ב), אורי יוטבת (באר טוביה) 1974 – 1977.
8. טלי שור (מרחביה) 1978 – 1981.
9. אילן הרן (מזרע) 1982 – 1985.
10. אביק ריכב (עין המפרץ) 1985 – 1988.
11. דניאל פרי (רמת יוחנן) 1988 – 1995.
12. יוסי מלול (עין חרוד, איחוד) 1995 –

מזמן קיומה.

במשך השנים ובעיקר ב-15 השנים האחרונות, התחיל תהליך של "השתחררות" ההתאחדות מפונקציות חשובות לטובת מוסדות שונים שקמו בענף: מועצת החלב, שה"מ, האגודה המרכזית להזרעה "שיאון". ההתאחדות "ישבה על הגדר", בענין השותפות ברפת במגזר הקיבוצי; בקרן המחקר השפעתה אינה מורגשת, בסוגיות מקצועיות חשובות קולה לא נשמע, כנסים מקצועיים גדולים מאורגנים לא על ידה; קרן אור מהוות עדיין הוועדות האזוריות הקיבוציות אשר מפתחות פעילות מקצועית כלכלית השכלתית ענפה.

המגזר המושבי רובו מונח. מה שנשאר זה טיפוח. המנהיגות המרכזית של הענף (למעט ההתאחדות) מורכבת מאנשים חיצוניים שמעולם לא עסקו בגידול בקר והדבר יביא במשך זמן לא רב לניכור הולך וגדל. ההתאחדות היתה במשך מרבית שנות קיומה בית לאלפי רפתנים, אל ניתן שהדבר יעבור. מורשת 75 שנות קיומה המפואר מחייבת אותנו.

שלמה דורי

קב' יפעת

מלול מעין-חרוד איחוד.

גדליה מריאן ז"ל עבד שנים רבות כמנהל המשד, מנהל חשבונות ואחראי לאירגון ביקורת החלב. אחרי מותו קיבלה פנינה שוורץ את תפקיד מנהלת חשבונות ראשית וממלאת אותו עד היום בהצלחה.

צעד משמעותי, בשטח הטיפוח, נעשה ב-1971, עם הקמת היחידה לגנטיקה, במכון וולקני בהסכם בין חיים צבן, ממשד החקלאות ושלמה דורי, מהתאחדות מגדלי הבקר. בראש היחידה הועמד פרופ' ראובן בר-ענן, האישיות הבולטת והמובילה בשטח הטיפוח, שאת השתלמותו בחו"ל מימנה ההתאחדות.

מפסגת העבר המפואר של 75 שנה מותר להעריך את הצפוי בעתיד, מתוך ראייה סוביקטיבית של כותב שורות אלה. במשך 75 שנות קיומה היתה ההתאחדות הגלגל המניע את פיתוח הענף, בכל השטחים: טיפוח, הזנה, כלכלה, מיכון חליבה, ממשק, יבוא ויצוא, השכלה וכו'. היא היתה הנציגה של המגדלים בענייני כלכלה, אירגון ומקצוע. אדם אחד – אפרים שמאראגד – כיהן כמזכיר קרוב ל-50%

